

УДК 378.013(477.54):376.011.3-051

Олена Друганова,

доктор педагогічних наук, професор,

e-mail: druganova_lena@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5985-8293>

https://www.researchgate.net/profile/Elena_Druganova

Web of Science ResearcherID: ACR-2024-2022

Olena Druhanova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Вікторія Коваленко,

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри

e-mail: viktoria.kovalenko@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-7792-4653>

<https://www.researchgate.net/profile/Viktoriia-Kovalenko-2>

[Web of Science ResearcherID AAN-1998-2021](https://orcid.org/0000-0002-7792-4653)

Viktoriia Kovalenko,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Наталія Сінопальнікова,

кандидат педагогічних наук, доцент

e-mail: sinopalnikova@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5939-3916>

ResearcherID: KLY-8981-2024

Nataliia Sinopalnikova,

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,

м. Харків, Україна,

вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, Україна

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,

Kharkiv, Ukraine

Street Alchevskikh 29, Kharkiv, 61002, Ukraine

НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ

**ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА: НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ НАВЧАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

р

**LEARNING THROUGH RESEARCH AS A BASIS FOR
TRAINING SPEECH THERAPIST: ON THE EXAMPLE OF
THE EXPERIENCE OF TRAINING APPLICANTS AT
H. S. SKOVORODA KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY**

Анотація. Одним із пріоритетних завдань сучасної логопедії є підготовка компетентних, висококваліфікованих учителів-логопедів для роботи з дітьми з функціональними мовленнєвими освітніми труднощами у міждисциплінарному контексті. У статті розглядаються питання підготовки майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності із застосуванням технології навчання через дослідження в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Мета дослідження – проаналізувати й узагальнити досвід реалізації навчання через дослідження у процесі підготовки майбутніх учителів-логопедів у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Навчання через дослідження сприяє не лише поглибленню теоретичних знань, а й розвитку критичного мислення, практичних навичок, творчої самостійності та професійної компетентності. Одним із шляхів реалізації обраного наукового підходу є технологія «прямого впливу», що передбачає залучення здобувачів до науково-дослідної діяльності в межах студентських наукових гуртків, конференцій, Сковорода-Хабу, олімпіад, тижнів науки, проведення виїзних занять на базі університетських кафедр, впровадження програм внутрішньої та міжнародної академічної мобільності тощо.

Технологія «опосередкованого впливу» передбачає осучаснення психодидактичного компонента університетського освітнього середовища, зміну структури вивчення навчальних дисциплін, посилення медико-біологічної складової підготовки, широке застосування інтерактивних методів навчання, впровадження індивідуальних проєктів, оновлення змістового наповнення освітніх компонентів, залучення до освітнього процесу професіоналів-практиків та провідних науковців з інших закладів вищої освіти у формі гостьових лекцій, круглих столів. Важливо забезпечити інтеграцію наукових досліджень в освітній процес, розвиток дослідницьких навичок здобувачів, використання сучасних технологій та дотримання етичних стандартів.

Ключові слова: професійна підготовка, вчителі-логопеди, діти з порушеннями мовлення, навчання через дослідження, Скворода-Хаб.

Abstract. One of the priority goals of modern speech therapy is to educate competent, highly qualified speech therapists to work with children with functional speech and language educational difficulties in an interdisciplinary context. The article deals with the issues of preparing future speech therapists for professional activity using teaching technology through research at H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

The aim of the research is to analyze and summarize the experience of implementing research-based learning in the process of training future speech therapists at H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Learning through research contributes not only to the deepening of theoretical knowledge, but also to the development of critical thinking, practical skills, creative independence and professional competence. One of the ways to implement the chosen scientific approach is the technology of «direct influence», which includes the involvement of applicants in research activities within student research clubs, conferences, Skovoroda Hub, science weeks, conducting field trips at university departments, implementing domestic and international academic

mobility programs, etc. An important experience that students gain at Skovoroda Hub classes is the opportunity to immerse themselves in the real atmosphere of the speech therapy process and see its stages, content and various interconnections (in terms of general psychophysical and, in particular, speech development).

The technology of «indirect influence» involves the modernization of the psychodidactic component of the university educational environment, in particular: changing the structure of studying academic disciplines, strengthening the biomedical component of training, widespread use of interactive teaching methods in education aimed at implementing a student-centered approach, implementation of individual educational and research tasks - projects, updating the content of educational components in accordance with the current results of research in the field of speech therapy. Thus, learning through research is an integral part of the training of future speech-language pathologists, which contributes to the formation of professional competencies and personal qualities necessary for successful professional activity. To overcome modern challenges, it is important to ensure the integration of research into the educational process, the development of research skills, the use of modern technologies and compliance with ethical standards.

Key words: professional training, speech and language therapists, children with speech disorders, research-based learning, Skovoroda Hub.

Актуальність дослідження. Одним із головних завдань, що стоять перед системою вищої освіти України є формування компетентнісного фахівця, готового діяти в умовах невизначеності, здатного до генерування й постійного оновлення набутих знань, до прийняття оригінальних рішень, компетентного у розв'язанні нестандартних задач, спроможного нести відповідальність за прийняті рішення.

Особливої значущості окреслена вище вимога набуває у контексті підготовки вчителя-логопеда, готового діяти в умовах «постійного збільшення кількості дітей із порушенням мовленнєвого розвитку різного генезу та ускладненої структури мовленнєвих розладів», поступового переходу «...на новий зміст і структуру освіти дітей із порушенням психофізичного розвитку» (Л. Мороз & Л. Стахова, 2021; О. Мартинчук, 2015).

Наголосимо на необхідності «критичного аналізу й переосмислення попереднього досвіду підготовки» (Шеремет, Супрун & Кондукова, 2020: 6), модернізації існуючих способів і упровадження нових наукових підходів до професійної підготовки здобувачів вищої освіти (Синьов, Супрун & Шеремет, 2020: 34) та інші.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Попри наявність широкої палітри наукових джерел, автори яких порушують питання, що тісно пов'язані з обраною нами проблематикою (В. Бондар, Т. Бугаєнко, Г. Крот, О. Ласточкіна, В. Литвиненко, Л. Мороз, Н. Пахомова, В. Синьов, Л. Федорович, С. Федоренко, С. Цимбал-Слатвінська, В. Шевченко, М. Шеремет та ін.), вважаємо за необхідне висвітлити автентичний досвід реалізації концепції навчання через дослідження у практиці підготовки вчителів-логопедів у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Мета статті – проаналізувати й узагальнити досвід реалізації навчання через дослідження у процесі підготовки майбутніх

учителів-логопедів у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди.

Методи дослідження: у процесі написання статті було використано загальнонаукові методи дослідження, такі як: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, індукція, дедукція.

Результати дослідження. Реалізація завдань, що висуває сучасне суспільство до підготовки вчителя-логопеда, готового і здатного надати необхідну допомогу дітям з особливими освітніми потребами, зокрема тим, хто має функціональні мовленнєві освітні труднощі, істотною мірою залежить від якості організації освітнього процесу, змісту і способів надання професійної підготовки, характеру освітнього середовища в цілому. Зазначимо, що одним із дієвих інструментів реалізації поставлених завдань є навчання через дослідження – науковий підхід, що активно впроваджується в процес підготовки сучасного фахівця в закладах вищої освіти України. За визначенням дослідників, «навчання через дослідження» – це «складний системний процес, спрямований на організацію та реалізацію навчального процесу через дослідницьку діяльність, уміння застосовувати знання з різних галузей у вирішенні конкретного науково-дослідного завдання, коли навчальний процес ґрунтується на проведенні наукових досліджень викладачів, студентів і аспірантів» (Ставицький, 2016). За зауваженням А. Ставицького, відмінною рисою такого навчання є його тісне поєднання з процесом наукового дослідження, безпосереднє залучення здобувача у наукову роботу. «Замість короткотермінових наукових

завдань ставляться довготермінові, замість відтворення відомих знань створюється нове знання» – зазначає дописувач (Ставицький, 2016).

Наголосимо на необхідності відходу від імперативної педагогіки, важливості впровадження нових, більш дієвих підходів до організації освітнього процесу, які б забезпечували поступовий перехід від «необхідності отримання нового знання до необхідності створення власних підходів до дослідження» (Ставицький, 2016). Адже саме навчання через дослідження й науково-дослідна робота є пріоритетом й необхідним компонентом освітнього процесу сучасних університетів. Про це, зокрема, зазначають Н. Волкова: «...залучення студентів до наукових досліджень є найважливішим завданням сучасного університету» (Волкова, 2014), А. Ставицький: «... важливим пріоритетом є розвиток вищої освіти, заснованої на дослідженнях» (Ставицький, 2016) та інші. Важливість поєднання навчальної та науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти підкреслюється й в Законі України «Про вищу освіту», що був прийнятий у 2014 році.

Основу вибору шляхів реалізації навчання через дослідження, як свідчить результати проведеного аналізу, можуть складати принципи забезпечення єдності навчання й наукового дослідження. Серед них, J. Creaton, T. Nakai & Y. Saitoh називають такі, як-от:

- мотивація здобувачів до проведення досліджень, формування у них розуміння того, що дослідження – це захоплююче заняття;

- презентація в процесі викладання досвіду й результатів власних наукових напрацювань;

- ознайомлення здобувачів із процесом виробництва нових знань в обраній галузі, що передбачає насичення змісту навчальної дисципліни історією наукових досліджень в обраній царині, методів їх проведення, динамікою розвитку, подолання проблем тощо;

- постійне оновлення змісту дисципліни новітніми результатами наукових досліджень з обраної й суміжних наукових галузей;

- опанування здобувачами методологією й методами наукових досліджень;

- безпосереднє залучення здобувачів вищої освіти до різних видів наукових досліджень, що проводяться в закладі вищої освіти;

- заохочення студентів до обміну результатами досліджень шляхом участі у наукових конференціях, круглих столах тощо;

- розуміння здобувачами етики та цінностей наукового дослідження – академічна свобода, інтелектуальна доброчесність, повага до різноманітності (Creaton, Nakai, & Saitoh, 2010).

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОПП «Логопедія» першого (бакалаврського) та другого (магістерського)

рівнів вищої освіти є наскрізною складовою освітнього процесу. Особливістю реалізації освітньої діяльності за ОПП є залучення здобувачів до реалізації наукової теми кафедри спеціальної педагогіки «Науково-методичні засади підготовки педагогів до навчання і виховання осіб з особливостями психофізичного розвитку» (державний реєстраційний номер 0120U102677), до роботи Студентського наукового гуртка «Спеціальна дидактична майстерня: новітні технології в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами», проведенні діагностико-корекційної роботи з дітьми з ООП в межах роботи Сковороди-Хабу й університетських кафедр, починаючи з 1-го курсу.

Одним із шляхів реалізації обраного наукового підходу – навчання через дослідження – є зміна структури вивчення навчальної дисципліни, що опановують здобувачі. На переконання авторів багатьох досліджень, що видані як в Україні, так й поза її межами – Н. Волкової, Б. Раммеля, А. Ставицького та інших, структура навчальної дисципліни повинна бути аналогічною структурі наукового дослідження, а її навчальний план має охоплювати постановку «правильних» питань у «правильній» формі, проведення експериментів, оцінку інформації тощо. Зокрема, ще з першого курсу, під час викладання освітнього компонента «Вступ до спеціальності й основи наукових досліджень у спеціальній освіті» викладачі застосовують активні методи навчання, зокрема метод кейс-стаді. Завдяки цьому здобувачі вчаться прогнозувати різні ситуації, добирати й обґрунтовувати методи дослідження, висловлювати свою думку,

відстоювати свої погляди, формулювати умовисновки. Під час опрацювання освітнього компонента «Логопедія» здобувачі вищої освіти під керівництвом викладачів кафедри залучаються до проведення обстеження мовленнєвого розвитку дітей в устаткованому кабінеті, розміщеному в укритті Університету, в синхронному онлайн та офлайн режимах. Означене дає змогу створювати синергію теорії та практики.

Зазначимо, що при викладанні в межах ОПП «Логопедія» широко застосовуються інтерактивні методи навчання, які спрямовані на реалізацію студентоцентрованого підходу, базуються на принципах свободи слова і творчості, проведення наукових досліджень і використання їх результатів.

Важливу роль у реалізації навчання через дослідження відіграють й індивідуальні навчально-дослідні завдання – проекти. З одного боку, такі завдання сприяють розвитку індивідуальності здобувача, задоволенню його особистісних наукових і професійних інтересів. З іншого – виконання проєктів озброює здобувача важливими компетенціями у сфері командної роботи, сприяє формуванню творчого мислення, інтелектуальної культури в цілому.

Вимогою сьогодення є посилення медико-біологічної складової підготовки майбутнього вчителя-логопеда. Так, в умовах ускладнення фахових завдань, що постають перед сучасним логопедом, його готовності приймати нові професійні виклики, до компонентів ОПП «Логопедія» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти введено дисципліни

«Анатомія людини» (3 кредити), «Медична біологія з основами генетики людини» (3 кредити), «Вікова фізіологія та фізіологія вищої нервової діяльності» (5 кредитів), «Основи неврології» (3 кредити), «Неврологічні основи логопедії» (3 кредити). До ОПП «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти введено дисципліни «Сучасна модель сімейно-центрованої допомоги дітям раннього віку» (4 кредити) та «Актуальні питання афазіології» (4 кредити).

Для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти важливим також є насичення змісту навчального курсу відомостями про сучасні дослідження, що проводяться в обраній галузі, про суперечливі й дискусійні питання, що стають предметом наукового обговорення й дослідження. Так, в освітньому компоненті «Психолого-педагогічні основи логопедії з історією» розглядається методика та сучасний інструментарій подолання порушень мовлення при дизартрії (Е. Данілавічюте), висвітлюються результати Всеукраїнського експерименту з впровадження першого в Україні адаптивного кириличного шрифту Inclusion UKR (Е. Данілавічюте). При вивченні дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення» презентується інноваційна методика застосування логопедичних зондів Н. Пиляєвої.

На наукових семінарах кафедри виступають з доповідями провідні вітчизняні вчені, читають гостьові лекції (Е. Данілавічюте, І. Кузава, Ю. Рібцун, О. Чеботарьова, Д. Супрун, Д. Шultzженко), що дають змогу конкретизувати зміст сучасних

практик фахової роботи і наукових досягнень для використання їх у навчанні за ОПП «Логопедія».

Одним із способів реалізації навчання через дослідження є широке запровадження в університетах України, що здійснюють підготовку майбутніх вчителів-логопедів, академічної мобільності студентів. Зауважимо, що, за визначенням дослідників, академічну мобільність треба розглядати «... як право на отримання якісної підготовки, набуття нового актуального досвіду, розширення кругозору та подальшу професійну самореалізацію» (Мороз, Стахова, Кравченко, & Зелінська-Любченко: 172). Так, в межах реалізації права на академічну мобільність здобувачі, які навчаються за ОПП «Логопедія» першого та другого рівнів вищої освіти, залучаються до програм внутрішньої академічної мобільності на підставі укладених Міжінституційних угод про співпрацю у галузі обміну учасниками освітнього процесу, реалізації права на академічну мобільність з Волинським національним університетом імені Лесі Українки та Полтавським національним педагогічним університетом імені В. Г. Короленка. До програми міжнародної академічної мобільності Erasmus+ у 2023-2024 навчальному році долучились здобувачі першого бакалаврського рівня вищої освіти, які впродовж семестру навчалися в Лютеранському університеті (Нюрнберг, Німеччина).

Наголосимо, що активне запровадження в практику підготовки вчителя-логопеда академічної мобільності дає можливість ознайомитися з новими підходами у підготовці вчителя-логопеда, особливостями й специфікою професійної

діяльності з дітьми з різними особливими потребами; формує здатність «орієнтуватись у новітніх досягненнях спеціальної освіти, зокрема логопедії, бути залученими до кращих світових практик» (Мороз, Стахова, Кравченко, & Зелінська-Любченко: 172).

Впровадженню навчання через дослідження сприяє залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до аудиторних занять. Зокрема, дисципліну «Теорія та методика навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку» викладає к.п.н., заступник директора з виховної роботи КЗ «ХСШ ім. В.Г. Короленка А. Орлов»; дисципліну «Логопедичний масаж» (блоку дисциплін вільного вибору) викладає І. Глущенко, к.п.н., доцент, методист Ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КВНЗ «ХАНО». До проведення гостьових лекцій залучаються І. Коваль, керівник Центру розвитку й удосконалення мовлення LaliO, Л. Бреславець, директор ІРЦ Солоницівської селищної ради Харківської області, вчитель-логопед А. Зуб.

Здобувачі ОПП «Логопедія» щорічно залучаються до олімпіади зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта», Тижнів науки на факультеті природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти, де проводяться зустрічі з видатними вченими у сфері спеціальної педагогіки, організовуються науково-практичні конференції та семінари. Так, упродовж Тижня науки (13–18.05.2024 р.) д.п.н., проф., завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Волинського національного університету імені

Лесі Українки І. Кузава провела гостьову лекцію на тему «Роль інклюзивної освіти у вихованні толерантності дітей з порушеннями психофізичного розвитку». Було проведено IV Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти», організовано роботу секційного засідання «Актуальні питання спеціальної, інклюзивної та здоров'язберезувальної освіти» в межах Міжнародної науково-практичної конференції «Харківський природничий форум».

Важливу роль у реалізації навчання через дослідження відіграє й методичний інструментарій, що застосовує викладацький склад під час викладання навчальних дисциплін як обов'язкового, так і вибіркового циклів. Наголосимо, що в основу вибору технологій, методів навчання покладено завдання активного залучення здобувачів до дослідницьких дискусій, до широкого обговорення актуальних проблем логопедії та логопсихології (Бистрова, & Коваленко, 2018).

З метою надолуження освітніх втрат, спричинених війною РФ проти України, задля гармонізації процесів розвитку та соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, поглиблення спеціальних (фахових) компетентностей у здобувачів вищої освіти ОПШ «Логопедія» на базі Сковорода-Хабу проводяться індивідуальні корекційно-розвиткові заняття з дітьми молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами, надаються консультації батькам. Так, упродовж 2023 – 2024 н.р. в межах роботи Сковорода-хабу та університетської кафедри «Корекційної

психопедагогіки та логопедії» в устаткованому укритті Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди проведено 96 занять з дітьми з особливими потребами, учнями першого класу комунального закладу «Харківська спеціальна школа № 2» Харківської обласної ради. До проведення занять було залучено здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти ОПП «Логопедія». Під керівництвом д.п.н., доцента, завідувача кафедри спеціальної педагогіки В. Коваленко та старшого викладача кафедри Н. Козачек здобувачам вищої освіти надавались рекомендації щодо діагностики освітніх труднощів дітей, організації та проведення індивідуальних логопедичних занять.

Викладач кафедри спеціальної педагогіки Л. Якуба демонструвала здобувачам технологію проведення обстеження мовленнєвого розвитку дітей, проводила консультації для батьків дітей. Здобувачі ОПП «Логопедія» мали можливість вивчати передовий педагогічний досвід вчителя-дефектолога комунального закладу «Харківська спеціальна школа № 2» Харківської обласної ради С. Положій. Така синергія теорії та практики спеціальної освіти дала змогу дітям з особливими освітніми потребами здобути нові знання, уміння й навички, покращити показники їх розвитку та соціалізації, отримати новий позитивний досвід соціальної взаємодії, а здобувачам вищої освіти – отримати унікальний практичний досвід і поринути у світ майбутньої професії.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Підготовка майбутніх вчителів-логопедів, здатних надавати комплексну логокорекційну допомогу дітям раннього, дошкільного, шкільного віку, дорослим, та розробка прогресивних напрямів формування їхньої професійної компетентності є важливим завданням сьогодення. Навчання через дослідження є важливою складовою професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. Цей підхід передбачає активне залучення студентів до дослідницької діяльності, що сприяє глибшому розумінню предметної галузі, розвитку критичного мислення та навичок самостійного пошуку інформації. Перевагами цього підходу є глибоке та системне розуміння професійної діяльності в міждисциплінарному контексті, розвиток інноваційного мислення та творчого підходу до розв'язання проблем, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці теоретичних та методичних засад оптимізації професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів у контексті навчання через дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стахова, Л., & Мороз, Л. (2021). Застосування елементів сенсорної інтеграції в логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.23>

2. Мартинчук, О (2015) Зміст і структура професійних компетентностей майбутнього вчителя-логопеда. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, № 24. С. 77-83.

3. Шеремет, М., Супрун, Д., & Кондукова, С. (2020) Професійна підготовка фахівців спеціальної освіти в умовах сьогодення. *Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами* (с. 6 – 10) . Київ.

4. Синьов, В., Супрун, Д., & Шеремет, М. (2020) Тенденції професійної підготовки фахівців спеціальної освіти в системі вищої школи. *Вища освіта в Україні*, 1, doi.org/10.31392/NPU-VOU.2020.1(76).05

5. Ставицький, А. В. (2016) Розвиток вищої освіти, заснованої на дослідженнях. *Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів* (с. 134 – 141). Київ.

6. Волкова, Н (2014) Залучення студентів до наукових досліджень як найважливіше завдання сучасного університету. *Науковий вісник Донбасу*, 1. Режим доступа: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvd_2014_1_6

7. Creaton, J., T. Nakai, & Y. Saitoh (2010) Eight principles for linking research and teaching. Retrieved from: https://en.nagoya-u.ac.jp/about_nu/upload_images/LinkingResearchandTeaching.pdf

8. Мороз, Л., Стахова, Л., Кравченко, А., Кравченко, І., & Зелінська-Любченко, К. (2020) Сучасні проблеми та перспективи професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (104), 167 – 176.

9. Бистрова Ю. О., & Коваленко В. Є. (2018) Тренінг як засіб підвищення професійної компетентності педагогів у сфері інклюзивного

навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*, 11, 24 – 35.

REFERENCES

1. Stakhova, L., & Moroz, L. (2021). Zastosuvannia elementiv sensornoi intehtratsii v lohopedychnii roboti z ditmy doshkilnoho viku [Application of sensory integration elements in speech therapy work with preschool children]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.23> [in Ukrainian].

2. Martynchuk, O (2015) Zmist i struktura profesiinykh kompetentnostei maibutnoho vchytelia-lohopeda. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka* [Content and structure of professional competencies of a future speech therapist teacher]. *Psykhologhiia. Pedahohika*, 24, 77-83. [in Ukraine].

3. Sheremet, M., Suprun, D., & Kondukova, S. (2020) Profesiina pidhotovka fakhivtsiv spetsialnoi osvity v umovakh sohodennia [Professional development of special education specialists in today's conditions]. *Innovatsiini pidkhody v osviti ta rehabilitatsii ditei iz osoblyvymy osvitnimy potrebamy*. Kyiv. [in Ukrainian].

4. Synov, V., Suprun, D., & Sheremet, M. (2020) Tendentsii profesiinnoi pidhotovky fakhivtsiv spetsialnoi osvity v systemi vyshchoi shkoly [Trends in Professional Training of Special Education Specialists in the Higher Education System]. *Vyshcha osvita v Ukraini*, 1, doi.org/10.31392/NPU-VOU.2020.1(76).05. [in Ukrainian].

5. Stavvyskyi, A. V. (2016) Rozvytok vyshchoi osvity, zasnovanoi na doslidzhenniakh [Development of research-based higher education]. *Kontseptsiiia ta metodolohiia realizatsii naukovo-doslidnytskoi diialnosti subiektiv navchalno-vykhovnoho protsesu universytetiv*. Kyiv. [in Ukrainian].

6. Volkova, N (2014) Zaluchennia studentiv do naukovykh doslidzhen yak naivazhlyvishe zavdannia suchasnoho universytetu [Engaging students in research

as the most important task of a modern university]. Naukovyi visnyk Donbasu, 1. Rezhym dostupa: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvd_2014_1_6 [in Ukrainian].

7. Creaton, J., T. Nakai & Y. Saitoh (2010) Eight principles for linking research and teaching. Retrieved from: https://en.nagoya-u.ac.jp/about_nu/upload_images/LinkingResearchandTeaching.pdf [in English].

8. Moroz, L., Stakhova, L., Kravchenko, A., Kravchenko, I., & Zelinska-Liubchenko, K. (2020) Suchasni problemy ta perspektyvy profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv-lohopediv [Modern problems and prospects of professional training of future speech therapists.]. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 10 (104), 167 – 176. [in Ukrainian].

9. Bystrova Yu. O., & Kovalenko V. Ye. (2018) Treninh yak zasib pidvyshchennia profesiinoi kompetentnosti pedahohiv u sferi inkluzyvnoho navchannia ditei z osoblyvymy osvithnimy potrebamy [Training as a means of improving the professional competence of teachers in the field of inclusive education of children with special educational needs.]. Aktualni pytannia korektsiinoi osvity (pedahohichni nauky), 11, 24 – 35. [in Ukrainian].